

ΣΥΝΟΔΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ

† ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

ἐλέω Θεοῦ, Ἀρχιεπίσκοπος

Νέας Ἰουστινιανῆς καὶ πάσης Κύπρου

καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ Ἀδελφοί.

Παντὶ τῷ Χριστεπωνύμῳ Πληρώματι

τῆς Ἀγιωτάτης Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου.

Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη παρὰ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ.

Τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,

Μέσα στὴν πολύμορφη κρίση ποὺ ἐπηρεάζει ὅλες τὶς πτυχὲς τῆς ζωῆς καὶ ὅλα τὰ στρώματα τοῦ λαοῦ κρίνουμε ἀναγκαῖον, ἐν ὄψει τῆς νέας σχολικῆς χρονιάς, νὰ ἀπευθυνθοῦμε πατρικὰ πρὸς ὅλους, τὸ πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας, καὶ νὰ σᾶς καταστήσουμε κοινωνοὺς τῶν ἀνησυχιῶν καὶ τῶν προβληματισμῶν μας, γύρω ἀπὸ τὴ φιλοσοφία τῶν νέων ἀναλυτικῶν προγραμμάτων στὰ σχολεῖα μας.

Γίνεται ἀπὸ ὅλους ἀποδεκτὸ ὅτι ἡ Παιδεία ἀποτελεῖ στὴν πράξη τὸν προγραμματισμὸ τῆς Πολιτείας, γιὰ τὸ τί εἶδους πολι-
τη θέλει νὰ πλάσει. Ἡ Πολιτεία φροντίζει, πρὸς τὸν σκοπὸ αὐτό, ὥστε ὁ κάθε μαθητὴς της, μέσῳ τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ συστήματος, νὰ ἀποκτήσει ὀρισμένες γνώσεις γιὰ τὸ κάθε ἀντικείμενο, νὰ ἀναπτύξει ὀρισμένες δεξιότητες, χρήσιμες γιὰ τὸν σύγχρονο κό-
σμος, καθὼς ἐπίσης νὰ διαμορφώσει συγκεκριμένες στάσεις, συμ-
περιφορὲς καὶ ἀξίες.

Ειδικὰ στὴν Κύπρο ὁ ἄξονας τῶν ἀξιῶν, σύμφωνα καὶ μὲ τὸ Σύνταγμα τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας, πρέπει νὰ ἔχει σχέση μὲ τὸ δημοκρατικὸ μας πολίτευμα, καθὼς ἐπίσης καὶ μὲ τὴν ἐθνικὴ μας καταγωγή καὶ τὴ θρησκευτικὴ ταυτότητά μας. Σκοπός, ἐπομένως, τῆς Παιδείας μας εἶναι νὰ διαμορφώσει ἐλεύθερους καὶ δημοκρατικοὺς πολίτες ἀλλὰ καὶ νὰ δώσει πορεία ζωῆς στοὺς Ἕλληνες τῆς Κύπρου, ποὺ εἶναι ταυτόχρονα Ὁρθόδοξοι Χριστιανοί, χωρὶς νὰ ἀποκλείει, βεβαίως, αὐτῆς τῆς Παιδείας καὶ ὅποιον-δήποτε ἄλλον τὸ ἐπιθυμεῖ.

Ἀκριβῶς ἐδῶ, στὸν τομέα τῶν ἀξιῶν, ἔχουμε τὴ γνώμη ὅτι τὰ ἀναλυτικὰ προγράμματα χρειάζονται, πρῶτα, ἐμπλουτισμὸ καὶ ἀναθεώρηση. Κάνουν λόγο μόνο γιὰ ἀνάπτυξη τῆς δημοκρατικότητας τῶν μαθητῶν μας, **καὶ ἀποσιωποῦν ἐντελῶς τὴν ἑλληνικότητα καὶ τὴν ὀρθόδοξη χριστιανικὴ τους ταυτότητα.** Δὲν μποροῦμε ἀσφαλῶς νὰ δεχθοῦμε αὐτὸν τὸν ἀποκλεισμό. Δὲν ἀρκεῖ μόνο νὰ δημιουργήσουμε μίαν κοινωνία ἐλεύθερων καὶ δημοκρατικῶν πολιτῶν. **Χρειαζόμαστε μίαν κοινωνία μὲ ταυτότητα. Καὶ αὐτὴ ἢ ταυτότητα δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι ἄλλη ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴ καὶ τὴν ὀρθόδοξη.** Ἡ πολυπολιτισμικὴ κοινωνία, μὲ τὴν ἔμφαση ποὺ δίνει στὴν ἑτερότητα, δὲν καταργεῖ τὴν ταυτότητα. Ἀντιθέτως, ἡ ἑτερότητα εἶναι γόνιμη εὐκαιρία γιὰ νὰ συνειδητοποιηθεῖ σαφέστερα ἡ ταυτότητα. Οἱ δύο ἔννοιες δὲν εἶναι ἀλληλοαποκλειόμενες ἀλλὰ ἀλληλοσυμπληρούμενες. Ἡ ἱστορία διδάσκει ὅτι λαοὶ ποὺ χάνουν τὴν πολιτικὴ τους ἐλευθερία μποροῦν σὲ κάποια στιγμή νὰ ἀπελευθερωθοῦν. Λαοὶ ποὺ καταντοῦν στὴν οἰκονομικὴ χρεοκοπία εἶναι δυνατόν νὰ ἐπανέγρουν τὴν οἰκονομικὴ τους ἱκμάδα. **Λαοὶ ὅμως ποὺ χάνουν τὴν πολιτιστικὴ τους φυσιογνωμία μοιραία ὁδηγοῦνται στὴν ἐξαφάνιση.**

Ὅσον ἀφορᾷ στὸ μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν καὶ τὸν κίνδυνον νὰ ἀπολέσει τὴ δυνατότητα μόρφωσης Χριστοῦ στὶς καρδιὲς τῶν Ἑλληνοπαίδων, ἀπὸ τὴν προσπάθεια μετατροπῆς του σὲ θρησκευτολογικόν, καθὼς καὶ τὴν ὑποβάθμισή του, μὲ τὴν εὐκολὴ ἀπαλλαγὴ τῶν μαθητῶν ἀπὸ αὐτό, κοινοποιήσαμε τὶς θέσεις μας σὲ

πρόσφατη ανακοίνωση της Ίερᾶς Συνόδου. Τονίσαμε επίσης τις ὀλέθριες ἐπιπτώσεις ἀπὸ τὴν ἐπιχειρούμενη μετατροπὴ τοῦ μαθήματος τῆς Ἱστορίας σὲ ιδεολογικὸ-πολιτικό.

Οἱ ἀνησυχίες μας ἐστιάζονται, σήμερα, στὰ ὅσα διαλαμβάνει τὸ ἀναλυτικὸ πρόγραμμα διδασκαλίας τῆς Νέας Ἑλληνικῆς γλώσσας, πὺν τέθηκε ἤδη σὲ ἐφαρμογή. Ἔχουμε τὴ γνώμη ὅτι τὸ γλωσσικὸ μάθημα θὰ πρέπει νὰ εἶναι ἐπικεντρωμένο στὴν ἀποτελεσματικὴ διδασκαλία τῆς νεοελληνικῆς κοινῆς. Ἀντ' αὐτοῦ τὸ ἀναλυτικὸ δίνει μεγάλη βαρύτητα στὸ τοπικὸ μας ἰδίωμα. Καὶ τὸ πιὸ σοβαρό: οὔτε κἀν ἀναφέρει ποιά γλωσσικὴ μορφή εἶναι ἡ ἐπίσημη καὶ ποιά εἶναι ἡ ἀνεπίσημη! Αὐτὸ τὸ στοιχεῖο συνδέεται ἄμεσα μὲ αὐτὸ πὺν εἴχαμε ἐπισημάνει σὲ παλαιότερη ἐγκυκλιό μας, ὅτι δηλαδὴ τελευταίως παρατηρεῖται μία προσπάθεια γιὰ ἀναγωγή τοῦ τοπικοῦ μας ἰδιοῦματος σὲ ἐπίσημη γλώσσα! Ἄν εὐδοωθεῖ ἡ προσπάθεια αὐτή, θὰ διασπαστεῖ ἡ ἐνιαία ἑλληνικὴ μας γλώσσα καὶ παραλλήλως πρὸς τὴν ἑλληνικὴ γλώσσα, θὰ δημιουργηθεῖ μία «**κυπριακὴ γλώσσα**», ἡ ὁποία θὰ εἶναι μὲν ἑλληνογενὴς (πβ. τὶς λατινογενεῖς γλώσσες), ὅχι ὅμως ἑλληνική! Καὶ ἀφοῦ ἡ γλώσσα εἶναι ἕνας σημαντικότερος παράγοντας, μὲ τὸν ὁποῖο διαμορφώνεται ἡ ἐθνικὴ συνείδηση θὰ δημιουργηθεῖ «**κυπριακὴ ἐθνικὴ συνείδηση**» ἡ ὁποία σαφῶς θὰ εἶναι **διακεκριμένη ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴ ἐθνικὴ συνείδησή μας**.

Τὸ γεγονὸς ὅτι τὸ νέο ἀναλυτικὸ ὑποβαθμίζει τὴν ἑλληνικὴ μας γλώσσα, νομίζουμε ὅτι εἶναι ἄμεσα συναρτημένο μὲ τὴν παιδαγωγικὴ του προσέγγιση, τὸν λεγόμενο **κριτικὸ ἐγγραμματισμό**. Σύμφωνα μὲ αὐτὸ τὸ ρεῦμα, ἡ ἑλληνικὴ μας γλώσσα στὴν Κύπρο, καθὼς ἐπίσης καὶ ἡ ὀρθόδοξή μας πίστη καὶ ἡ ἐν γένει ἑλληνικότητά μας καὶ ἄλλες ἀξίες τοῦ λαοῦ μας εἶναι κυρίαρχες ιδεολογίες, οἱ ὁποῖες δῆθεν ἐνσαρκώνουν τὰ συμφέροντα κάποιων ἰσχυρῶν κοινωνικῶν ομάδων, ἐνῶ ταυτόχρονα καταπιέζουν ἄλλες κοινωνικὲς ομάδες! Καλοῦνται λοιπὸν μὲ αὐτὸ τὸν τρόπο οἱ μαθητὲς νὰ τὶς ἀμφισβητήσουν καὶ νὰ τὶς ἀποδομήσουν! Ἐπίσης, ὁ **κριτικὸς ἐγγραμματισμὸς** υἱοθετεῖ μία μέθοδο προσέγγι-

σης τῆς γλώσσας καὶ τῶν κειμένων ποὺ στηρίζεται στὶς σχέσεις ἐξουσίας: ἐπισημαίνει τὶς σχέσεις ἐξουσίας, τὶς ἀποκαλύπτει, τὶς ἀμφισβητεῖ, τὶς ἀναδομεῖ. Ἐφαρμοζόμενη αὐτὴ ἡ προοπτικὴ σὲ μία κοινωνία ἥδη βαθιὰ διαιρεμένη ἀπὸ τὴ δράση τῶν κομμάτων, θὰ προκαλέσει ἀκόμη ἐντονότερες ἔριδες καὶ προστριβές.

Τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,

Στοὺς δύσκολους καιροὺς ποὺ ζοῦμε, μὲ τὶς πιέσεις ποὺ ὡς Κυπριακὸς Ἑλληνισμὸς δεχόμαστε, **χρειαζόμαστε Παιδεῖα ποὺ νὰ καλλιεργεῖ αἴσθηση ταυτότητας**, ὅχι νὰ τὴν καταστρέφει. Χρειαζόμαστε Παιδεῖα ποὺ νὰ ἐνισχύει τὴν κοινωνικὴ συνοχή, ὅχι νὰ τὴν ἀποδομεῖ. Χρειαζόμαστε Παιδεῖα ποὺ νὰ μᾶς φέρνει σὲ ἐπαφὴ μὲ τὴν Εὐρώπη, ὅχι μὲ τὸν ἐπαρχιωτισμό.

Μὲ αὐτὲς τὶς σκέψεις καλοῦμε τὴν Κυβέρνηση καὶ εἰδικότερα τὸν Ὑπουργὸ Παιδείας καὶ Πολιτισμοῦ νὰ προβεῖ στὴ ριζικὴ ἀναθεώρηση τῶν ἀναλυτικῶν προγραμμάτων, ὡς πρὸς τὶς πιὸ πάνω παραμέτρους, καὶ εἰδικότερα τοῦ ἀναλυτικοῦ τῆς Νέας Ἑλληνικῆς, ὥστε νὰ διασφαλιστεῖ ἡ ἑλληνικὴ, χριστιανικὴ καὶ δημοκρατικὴ παιδεῖα τοῦ λαοῦ μας. Διαβεβαιώνουμε ὅτι ἡ Ἐκκλησία θὰ στηρίξει κάθε προσπάθεια ἐκπαιδευτικὴ, ποὺ θὰ κινεῖται πρὸς αὐτὴ τὴν κατεύθυνση.

Ἐπικαλούμενοι τὴν Χάριν καὶ εὐλογία τοῦ ἐν Τριάδι Θεοῦ ἡμῶν σὲ ὅλους, ἰδιαίτερα στοὺς ἐκπαιδευτικοὺς καὶ τοὺς μαθητές μας, διατελοῦμεν.

Μετ' εὐχῶν διαπύρων
†Ο Κύπρου Χρυσόστομος
καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ Ἀδελφοὶ

Ἱερὰ Ἀρχιεπισκοπὴ Κύπρου,
Σεπτέμβριος 2013.